

Mahonia kent tal van soorten en cultivars die voornamelijk in het vroege voorjaar bloeien. Sommige selecties bloeien echter in de winter, afhankelijk van de temperatuur soms al eind november. Volop zon dus in de donkere dagen voor kerst.

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: www.visionpictures.com

De familie van Berberidaceae, de zuurbesfamilie, telt een groot aantal soorten maar omvat slechts drie geslachten; Berberis, Mahonia en de kruisingsvorm Mahoberberis. Gezamenlijk kenmerk van alle drie de familieleden is de gele binnenkant van hun takken. Bij het breken van een tak is dat eenvoudig te constateren. Aanvankelijk werden Mahonia en Berberis beide tot Berberis gerekend maar de verschillen bleken te groot waardoor botanici een onderscheid tussen de twee geslachten hebben gemaakt. Het duidelijkste verschil tussen Mahonia en Berberis is het samengestelde blad dat alleen bij de eerste voorkomt. Een ander verschil is dat bij Mahonia de takken vrij van doornen zijn. Het geslacht Mahonia dankt zijn naam aan de Ierse botanicus Bernard MacMahon. Deze botanicus leefde van 1775 tot 1816 en reisde al op jonge leeftijd naar Noord-Amerika. Daar hield hij zich bezig met het kweken van planten en het aanleggen van twee botanische tuinen.

NOORD-AMERIKA

Het geslacht Mahonia is in grote lijnen op te splitsen in twee groepen. Eén groep is afkomstig uit Noord-Amerika en de andere groep afkomstig uit Azië. Alle soorten hebben een gele bloeiwijze die gevolgd wordt door blauwe bessen. Ook zijn alle vertegenwoordigers wintergroen. Mahonia kent een viertal belangrijke soorten. *M. aquifolium* is de bekendste Noord-Amerikaanse vertegenwoordiger. De soortnaam *aquifolium* betekent letterlijk 'blad waarbij de bladtanden naaldscherp uitlopen'. Die stekeligheid is een van de bekendste kenmerken van de plant. In Amerika wordt de plant hulstdruif genoemd vanwege de gelijkheid van het blad met hulst en de grote blauwberijpte bessen die in de nazomer verschijnen. Het rode sap van de bessen werd vroeger veel gebruikt voor het op kleur brengen van wijn. *M. aquifolium* is een makkelijk groeiende hees-

Mahonia

Zonnige winterdagen met Mahonia

ter voor vrijwel elke grondsoort, zowel in de zon als in de schaduw. De plant is eenvoudig via zaad te vermeerderen maar zaailingen kunnen onderling behoorlijk verschillen. Vroeger was het gebruik van zaailingen een vanzelfsprekendheid maar de soort kent inmiddels tal van selecties. Deze cultivars geven meer uniformiteit wat belangrijk is aangezien ze vaak in groepen worden aangeplant. 'Apollo' behoort tot de belangrijkste variëteiten. Deze selectie uit 1973 groeit tot circa 75 cm hoogte en heeft een rijke voorjaarsbloeit met goudgele bloemen. Door geregeld te snoeien blijven de takken mooi gevuld. 'Green Ripple' heeft sterk gekrulde en glimmende bladeren en bloemen in compacte trossen. Bij 'Atropurpurea' kleurt het blad in de winterperiode naar purperbrons. De bloei is wat minder uitbundig dan bij de voorgaande. *M. repens* is een eveneens Noord-Amerikaanse soort. De soort is anders dan de naam doet vermoeden niet altijd even laag. Zaailingen kunnen behoorlijk in hoogte variëren. *M. repens* is daarom vooral belangrijk bij de ontwikkeling van nieuw sortiment omdat er veel met de soort wordt gekruist.

AZIË

M. bealei (syn. *M. japonica*) is een Mahonia-

soort die van nature in Azië voorkomt. Deze soort heeft een sierlijkere habitus dan de twee eerder genoemde soorten en bloeit meestal in de winter maar soms openen de eerste bloemen zich al in december. *M. bealei* is een opgaande heester met lichtgroen geveerd blad dat bestaat uit 7, 9 of 11 deelbladeren. Kenmerkend is het opvallend grote topblad en de enigszins opgaande bloei. De veel gekweekte cultivar 'Hivernant' is sierlijk en vooral onderscheidend vanwege de rijke bloei. Ook de winterhardheid is beter dan de soort. 'Gold Dust' heeft geelgroen blad en verlangt een standplaats uit de volle zon om bladverbranding te voorkomen. Rond 1950 is *M. bealei* 'Gold Dust' gekruist met *M. lomariifolia* waaruit *M. x media* is ontstaan. Van deze kruisingsvorm zijn 'Charity' (1957) en 'Winter Sun' (1970) de twee bekendste variëteiten. 'Charity' heeft groot glimmend donkergroen blad en heldergele bloemen vanaf januari. De struik haalt een hoogte tot 2 meter. 'Winter Sun' is de inmiddels meest gekweekte cultivar met een fijnere bladstructuur dan 'Charity' maar met heldergele bloemen in opvallend lange trossen. Deze goed winterharde cultivar kan al vanaf eind november bloeien en haalt een hoogte boven de 1,5 meter. Snoei is niet nodig.